

LA PREGÀRIA CONTEMPLATIVA EN SANTA CLARA

FRA TONI MORALES

Introducció

Es tracta d'una aproximació a la pregària contemplativa de la nostra mare santa Clara, i per fer-ho em serviré dels seus escrits, sobretot de les cartes de Clara a Agnès de Praga, on s'explicita més aquesta pregària contemplativa de Clara, centrada en Jesucrist, pobre i humil, i clavat a la creu per amor a la humanitat.

Utilitzaré, com a base, el llibre *Clara de Asís, camino y espejo*, de Delir Brunelli, de la Biblioteca de Autores Cristianos, Estudios y Ensayos, Espiritualidad, Madrid 2002; l'assaig *Oración contemplativa en los escritos y en la biografía oficial de Santa Clara de Asís*, d'Octaviano Schmucki, OFMcap., que es basa en *La vida o Llegendas de Santa Clara*, de Tomàs de Celano, i el Procés de Canonització de Clara.

El Big Bang d'aquesta aproximació

Un dels escrits sobre sant Francesc i santa Clara que més m'ha agradat i que sempre tinc present és el de la trobada d'ells dos a la Porciúncula per dinar junts amb alguns germans i germanes. Allà començaren a parlar de coses de Déu de tal manera que la gent dels voltants es pensava que s'havia calat foc al lloc, de tanta "resplendor" com hi havia.

Sempre el tinc present perquè em fa imaginar i desitjar amb tot el cor i tota l'ànima aquesta unió de les ànimes amb Déu, de la mateixa manera que estaven sant Francesc i santa Clara. ¿Quina no seria aquella conversa que fins i tot els transfigurava a ells i el seu voltant?

És cert que la unió amb Déu transforma interiorment, però també es reflecteix en el rostre de les persones. Ho testifiquen

moltes germanes sobre santa Clara quan tornava de la pregària, en el Procés de Canonització.

L'escrit del que parlava al principi es troba en *Les floretes de sant Francesc*, capítol 15, i seguidament el transcrit:

Com Santa Clara menjà a Santa Maria dels Àngels amb Sant Francesc i els seus companys

Sant Francesc, quan era a Assis, sovint visitava santa Clara per donar-li sants ensenyaments. Ella tenia grandíssims desitjos de menjar un dia amb ell, i li ho havia demanat moltes vegades, però ell no va voler donar-li aquest gust. Els seus companys, adonant-se del desig de santa Clara, van dir a sant Francesc:

-Pare, a nosaltres no ens sembla escaient a la caritat divina aquesta rigidesa de no concedir mai a la germana Clara, verge santa, benvolguda de Déu, una cosa tan petita com és menjar amb tu; sobretot tenint en compte que per la teva predicació abandonà les riqueses i les pompes del món. I en veritat, si ella et demanava una gràcia més gran que no pas aquesta, bé hauries de concedir-la a la teva planteta espiritual. Aleshores sant Francesc va respondre: - ¿Us sembla, doncs, que he d'escoltar-la? I els seus companys van dir:

-Sí, pare; digna és que li donis aquest gust. Llavors digué sant Francesc:

- Ja que a vosaltres us sembla bé això, també m'ho sembla a mi. Tanmateix, perquè ella en tingui mes satisfacció, vull que aquest dinar es faci a Santa Maria dels Àngels, perquè ja fa molt temps que està reclosa a Sant Damià i, així, li plaurà de tornar veure el con-

vent de Santa Maria, on li fou tallada la cabellera i fou feta esposa de Jesucrist. Allí menjarem plegats en nom de Déu. En arribar, doncs, el dia convingut, santa Clara sortí del monestir amb una companya i, seguida de companys de sant Francesc, arribà a Santa Maria dels Àngels. I havent saludat devotament la Verge Maria davant l'altar on li havia estat tallada la cabellera i havia rebut el vel, la van conduir a visitar el convent fins a l'hora de dinar. Mentrestant, sant Francesc va fer parar taula damunt la terra nua, com tenia costum. I, arribada l'hora de dinar, s'assegueren plegats sant Francesc i santa Clara; un dels companys de sant Francesc amb la companya de santa Clara, i després tots els altres germans es van posar humilment a taula. Com a primer plat, sant Francesc començà a parlar de Déu amb tan alta, suau i meravellosa veu que, davallant sobre ells l'abundor de la gràcia divina, foren tots arrabassats en Déu. I mentre estaven amb les mirades i les mans alçades al cel, els homes d'Assís, de Bettona i de la contrada veien que Santa Maria dels Àngels i tot el convent i el bosc que hi havia aleshores a prop, tot era voltat de gran resplendor i semblava que s'hagués calat un gran foc a l'església, el convent i el bosc a la vegada. Per això, doncs, tots els veïns d'Assís, adelerats, van córrer a apagar l'incendi, fermament convençuts que tot cremava. Arribats, però, al convent i com que no van veure senyals de foc, van entrar dins i trobaren sant Francesc amb santa Clara i tota la companyia arrabassats en Déu per la contemplació, asseguts al voltant d'aquella taula humil. Aleshores van comprendre certament que el foc havia estat diví i no pas material, disposat per Déu miraculosament per mostrar i significar el foc de l'amor diví, ardent en les ànimes d'aquells sants freres i d'aquelles santes verges. Així és que

se'n van tornar amb el cor ple de consol i santament edificats.

Després, al cap de molta estona, tornant en si sant Francesc, santa Clara i tots els altres, com que se sentien prou confortats pel nodriment espiritual, poc cabal van fer del menjar del cos.

Acabat aquell dinar beneït, santa Clara, ben acompanyada, retornà a Sant Damià, de la qual cosa tingueren les germanes gran alegria, perquè temien que sant Francesc no l'hagués enviada a regir algun altre monestir, com ja havia enviat sor Agnès, germana de

santa Clara, a governar el monestir de Monticelli, a Florència. I algun cop havia dit sant Francesc a santa Clara: -Estigues a punt, per si calgués enviar-te a algun convent.

I ella, com a filla de santa obediència, havia respost:

-Pare, jo estaria sempre a punt d'anar on tu m'enviessis.

I per això les germanes es van alegrar en gran manera en tornar-la a veure, i santa Clara des d'aleshores restà molt conso-lada. A lloança de Crist. Amen.

Base espiritual de la vida contemplativa de Santa Clara

Espiritualitat d'unió o sponsal

Dic *vida contemplativa* a propòsit, perquè la base espiritual de Santa Clara no és un mer cercar un estat de contemplació o de pregària contemplativa com a fi, sinó un mitjà i una forma de vida per arribar a Jesucrist, a la unió sponsal amb Ell.

Clara utilitzarà com a rerefons, com a via d'aquesta contemplació i "emmirallament" en el seu espòs -utilitzant també la terminologia i l'espiritualitat del llibre del Càntic dels càntics- el seguiment del Senyor, pobre, humil i crucificat. És l'Amor amb el Senyor, com a encontre, el que guiarà la pregària i la vida de Clara envers les seves germanes.

Aquesta espiritualitat sponsal del Càntic dels càntics marca molt a Clara. Hi podem veure amb més profunditat aquest aspecte en el llibre *Des del Càntic dels càntics: l'amor com a encontre en Clara d'Assís*, de Frederic Raurell. Facultat de Teologia de Catalunya. Barcelona. 1993.

L'Evangeli: guia del seguiment de Jesucrist pobre, humil i crucificat

La guia de l'Evangeli també marcarà el camí de Clara, de la mateixa manera que en sant Francesc. Així ho subratlla Delir Brunelli en el seu llibre, pp. 181 i ss.:

En els escrits de Santa Clara, el terme "contemplació" o "contemplar" només apareix explícitament en les Cartes a Santa Agnès de Praga. Ni en la Regla, ni en el Testament, apareixen aquests termes. Però hi ha tres textos importants que serveixen de base o de context per a entendre la contemplació en santa Clara. El primer text es troba en el començament de la Regla de Santa Clara:

La forma de vida de l'Orde de germanes pobres, que instituí el benaurat Francesc, és aquesta: Guardar el sant Evangeli de nostre Senyor Jesucrist (RCL 1,1s).

Per a Clara la vida contemplativa és seguiment de Jesucrist i/o vivència de l'Evangeli.

I respiro a plena joia en el Senyor en saber i constatar que supleixes meravellosament les meves deficiències i les de les altres germanes en el seguiment de les petjades de Jesucrist pobre i humil (3CtaAg 4).

El següent text parla de com han de treballar les germanes:

Les germanes, a qui el Senyor ha donat la gràcia de treballar, que ho facin després de l'hora de Tèrcia, amb fidelitat i devoció, en una tasca honesta i d'utilitat comuna, de manera que, bandejat l'oci, enemic de l'ànima, no apaguin l'esperit de la santa oració i devoció, al qual han d'estar subordinades totes les coses temporals (RCL 7,1s).

El tercer text també està en la Regla de la santa:

(...) ans considerin que per damunt de tot han de desitjar posseir l'esperit del Senyor i la seva santa operació; pregar-lo sempre amb cor pur i practicar la humilitat i la paciència en la tribulació i en la malaltia (RCL 10,9s).

Hi veiem ressonàncies o expressions pràcticament idèntiques en la primera regla de Sant Francesc (1R 22,26 i ss.) i en la Carta als Fidels, primera redacció, 1,1 ss.

Amb tot, veiem la importància de ser guiats per l'Esperit, fer de nosaltres un estatge i un sojorn per a Ell, perquè sigui Ell que visqui en nosaltres i neixi en les nostres obres.

Brunelli subratlla la importància de l'Esperit en la vida de pregària i de treball per a les germanes, recordant textos del NT, 1Tes 5,19 o Rom 8,26-27

Camí i espill

Veiem, doncs, que Jesucrist és el camí i l'espill en què s'han d'emmirallar les germanes per tal de reflectir la llum del Crist en el món, com la llum del sol reflectida per la lluna.

La vida contemplativa de Clara és totalment cristocèntrica. En les seves Cartes veiem que Jesús és camí, però també es mirall, espill:

El seu amor captiva, la seva contemplació nodreix, la seva benignitat emplena, la seva suavitat sacia, el seu record il·lumina dolçament (4CtaAg 11).

Mira't diàriament en aquest espill, oh reina esposa de Jesucrist!, i contempla-hi contínuament el teu rostre, per revestir-te per dins i per fora amb varietat d'adorns,

i ornar-te també de les flors i dels vestits de totes les virtuts, com a pertoca a la filla i esposa molt estimada del Rei suprem (4CtaAg 14).

Contempla també les seves inefables delícies, les seves riqueses i honors eterns, i exclama sospirant amb un desig de cor i un amor profund: "Atraieu-me darrere vostre. Correrem, espòs celestial, darrere del flaïre dels vostres perfums (...)" (4CtaAg 28) (cf. Ct 1,1-3; 2, 4, 6)

Amb la força del desig

El motor o força que pot moure el cor de la persona cap a Déu és Ell mateix: amb el seu Esperit suscita en els nostres cors el desig de comunió amb Ell. Això mou a conversió, a l'anhel del Paradís, abans del pecat original, a ser l'home nou i perfecte, a la talla de Jesucrist, com Ell i amb Ell (cf. Col 3,10).

Aquest desig és el que va moure a sant Francesc a conversió i a iniciar el seu camí de penitent, en escoltar aquell passatge de l'Evangeli de desposseïció, allà a la Porciúncula:

Això és el que busco, això és el que vull, i això és el que desitjo complir de tot cor (1Cel 22).

En Clara també hi ha aquest desig d'abandonar-ho tot pel Senyor. Suscitada pel mateix Esperit que ja actuava en ella des de joveneta, però que amb l'exemple de Francesc va acabar de prendre més força.

Brunelli, en el seu llibre (pp.186 i ss.), puntualitza que tant en Clara com en Francesc, el desig és alhora espera i recerca: "espera", perquè té regust d'encontre, d'arribada i de conquesta; i "recerca", perquè embolcalla tota la persona i canalitza les seves energies en la direcció desitjada.

Veiem aquest desig en les mateixes cartes de Clara a Agnès:

Tot i que vós podíeu haver gaudit més que ningú, en pompes, honors i dignitats mundanes, podent desposar-vos legítimament amb tota la glòria amb l'inclit Cèsar, com hauria correspost a la seva dignitat i a la vostra, renunciàreu a tot això i escollíreu més aviat amb tot l'esperit i amb tot l'afecte del vostre cor, la santíssima pobresa i la penúria corporal (...)

(...) distingida esplendorosament amb la senyera de la virginitat inviolable i de la santíssima pobresa, encoratgeu-vos en aquest sant servei que heu començat, guiada pel desig ardent d'imitar al pobre Crucificat (1Cta 5-6.13).

Si sofreixes amb Ell, regnaràs també amb Ell; si amb Ell plores, amb Ell gaudiràs; si mors amb Ell a la creu de la tribulació, posseiràs amb Ell les estances celestials en la resplendor dels sants (2Cta 21).

Que això t'inflami cada vegada més pregonament en l'ardor de la caritat, oh reina, esposa del Rei celestial!

Contempla també les seves inefables delícies, les seves riqueses i honors eterns, i exclama sospirant amb un immens desig del cor i un amor profund: "Atraieu-me darrere vostre" (...) (4Cta 27-30).

La vida de pregària de santa Clara segons la seva "biografia oficial"

Per aproximar-nos des de la seva biografia, utilitzo -com deia en la introducció- l'article *La oración contemplativa en los escritos y en la "biografía oficial" de Santa Clara de Asís*, d'Octaviano Schmucki, OFMcap.

Clara restava en pregària constant i amb do de llàgrimes

Segons indica Schmucki, en la Llegendada de Clara n.19 i 20, Clara restava en una pregària constant.

Participava de l'ofici diví amb les altres germanes fins l'any 1224 o 1225, quan va caure greument malalta i ja havia de resar des del llit. L'ofici diví començava des de matines i acabava amb les completes, abans del descans nocturn. Però per a Clara no era suficient: després de completes continuava el rés amb moltes altres germanes, i ho feia sovint amb moltes llàgrimes. Aquest exemple incitava a resar a les altres germanes, però també els preocupava que fes mal a la seva salut, com diuen algunes d'elles en el seu procés de Canonització:

Esta testigo dijo también que la bienaventurada madre velaba tanto durante la noche en oración, y hacía tantas abstinencias, que las hermanas se dolían y se lamentaban; y dijo que ella misma había llorado alguna vez por este motivo (Proc 1, 7).

Fins i tot Clara va ser temptada a no ser tan rigorosa i mortificada en la pregària. Aquesta temptació ve de la creença en l'Edat Mitja que la persona que plora molt podria perdre la vista:

Una vegada, mentre planyia en plena nit, se li va aparèixer l'àngel de les tenebres en forma d'un infant negre, dient-li:

No ploris tant, que et tornaràs cega.

Ella va respondre al moment:

No restarà cec qui veurà Déu.

Tot seguit, el diable fugí confús. La mateixa nit, després del rés de matines, mentre Clara pregava amarada de llàgrimes com sempre, s'apropà de nou el conseller de la mentida insistint:

No hauries de plorar tant si no vols que, aigualit el cervell, et ragi pel nas i quedis amb el nas tort.

Clara li respongué immediatament:

No apareix cap deformació corporal en aquell qui serveix el Senyor.

I dit això, el dimoni va esvair-se per no tornar més (LICI 19).

Aquest do de llàgrimes és, primer de tot, un plor de contrició pels propis pecats i els

del proïsme. Segon, és un plor de compassió pels sofriments del Crist, penjat a la creu, per Amor a nosaltres. I tercer, és també un plor d'emoció produït per les indescriptibles experiències místiques que Déu li concedeix.

Aquest punt és la part oculta de la pregària contemplativa o mística de santa Clara: vull dir que no hi ha cap escrit d'ella que descriu aquesta experiència mística o contemplativa de Déu, de relació personal amb Jesús. No hi ha l'equivalent en Clara dels escrits autobiogràfics i místics de Santa Teresa de Jesús, per exemple. Només podem entreveure, pel que hem vist fins ara, i pels efectes externs d'aquesta pregària contínua en Clara, i mitjançant alguns testimonis, que aquesta pregària era realment extraordinària:

Els efectes d'aquesta pregària contínua, contemplativa i/o mística en Clara

En el n.20 de la Llegenda de Clara es descriu aquests efectes. Moltes germanes n'eren testimonis de com el contacte amb Déu transfigurava fins i tot el seu cos:

Són abundants els testimonis comprovats sobre la força que treia de la fornallardent de la pregària i de la gran dolçor amb què la bondat divina l'obsequiava. Quan, per exemple, tornava de la santa oració amb alegria, duia paraules ardents que abrusaven el cor de les germanes del foc de l'altar del Senyor. Elles s'adonen, admirades, que la seva cara irradiava una mena de tendresa agradívola i que el seu esguard floria més lluminós que d'ordinari. En efecte, Déu, amb la seva benvolença, havia parat un convit per a la pobrissona (Sl 97,11). I mostrava externament, de manera sensible, la seva ànima sadollada en l'oració per la llum veritable.

Aquest foc de la unió íntima amb Déu, feia de Clara l'esposa de Jesús i l'infantava en l'amor a les germanes. Clara es tornava una mare dolça, humil i servicial per a les

germanes. Ho podem sostreure del testimoni d'almenys d'una de les germanes, en el Procés de canonització:

(...)Y, cuando ella volvía de la oración, las hermanas se alegraban como si viniera del cielo (Proc 1,9).

Dijo también que la bienaventurada madre era humilde, benigna y cariñosa, y tenía compasión de las enfermas; y, mientras tuvo salud, las servía y les lavaba los pies, y les daba el agua a las manos; y alguna vez limpiaba los bacines de las enfermas (Proc 1,12).

Per tant, no només transformava interiorment a Clara aquesta pregària assídua i contemplativa, sinó que la transformava exteriorment i efectivament en amor i dolçesa, en amor i servei, en amor i fraternitat envers la seves germanes. No s'ho guardava per a ella mateixa, sinó que revertia en exemple i benefici per a les seves germanes. Realment era Clara de nom, però també Clara per la virtut (cf. LIC1 1) i Clara per la llum que reflectia en el seu rostre i en les seves obres, talment com la germana Lluna,

tot pensant en el títol de la pel·lícula de Franco Zefirelli, del 1972.

Això em fa recordar un passatge del Testament de Clara, tot tornant de nou als seus Escrits, on ella manifesta el desig que les germanes visquin aquesta experiència de pregària transformadora per si mateix i pels altres:

Prego i exhorto en el Senyor Jesucrist totes les meves germanes, tant presents com venidores, que s'esmercin a seguir sempre el camí de la santa simplicitat, de la humilitat i la pobresa, i també de l'honestedat d'una manera de viure santa; així ens ho ensenyaren des del principi de la nostra conversió Crist i el nostre benaurat pare Francesc. Per això, no pas pels propis mèrits, sinó per la sola misericòrdia i gràcia del donador, el Pare de les misericòrdies escampà el perfum d'una bona fama, tant per als qui són lluny com per als qui són a prop. I estimant-vos mútuament en la caritat de Crist, manifesteu exteriorment en les obres l'amor que porteu en el vostre interior, a fi que, incitades amb aquest exemple, les germanes creixin

sempre en l'amor de Déu i en la caritat mútua (TestCI 56-60).

A més, que es mostri tan benigna i familiar, que li puguin manifestar les necessitats sense por i acudir confiadament a ella tothora (TestCI 65), tot referint-se al càrrec de la qui estigui al davant de les germanes.

És d'una gran finesa el text del Testament de Clara. Si ens hi fixem, les seves paraules són justes i escollides amb tota la intenció de donar el missatge més exacte. Per exemple, podem veure la humilitat de Clara en el següent detall:

Prego i exhorto en el Senyor Jesucrist totes les meves germanes, tant presents com venidores.

No diu *mano* o que es vegin obligades per santa obediència a..., sinó que exhorta.

I tenint clar que tot bé ve d'Ei, no pas d'ella mateixa. El protagonista de tot plegat és Déu, per pura gràcia:

Per això, no pas pels propis mèrits, sinó per la sola misericòrdia i gràcia del donador, el Pare de les misericòrdies escampà el perfum d'una bona fama, tant per als qui són lluny com per als qui són a prop.

I arribat aquí, veig ara una interconnexió entre la vida de pregària en Clara i el seu desig de guardar la santa Pobresa.

La importància de la santa Pobresa

Hi ha altres aspectes relacionats amb la pregària en santa Clara, que tracta l'article, de Schmucki, i que són importants i que podríem aprofundir més, com la devoció de Clara per la Passió de Jesucrist, la devoció al misteri de l'Encarnació del Verb de Déu, amb l'audició o visió eucarística d'una nit de Nadal; i la seva devoció a l'Eucaristia, que queda reflectida en la seva iconografia i en l'episodi de l'atac al monestir pels sarraïns de l'emperador Federic II, l'any 1240 (cf. LIC1 21; Proc 9,2).

Clara tenia molt clar que volia viure segons l'Evangelí, seguint les petjades de

nostre Senyor Jesucrist, pobre, humil i clavat a la creu. Al llarg de la seva vida lluità per obtenir una Regla pròpia, molt semblant a la de sant Francesc. Lluità perquè s'aprovés aquesta Regla amb el *Privilegi de la Pobresa*, que ajudà a no cedir a l'ajut de dots i de propietats per a la seva subsistència i el de les seves germanes, presents i futures. Clara va ser molt ferma, tossuda, en aconseguir que li fos concedida aquesta Regla pròpia, el 9 d'agost de 1253, pocs dies abans de la seva mort. Cal recordar que en el Concili Laterà IV, 1215, no es permetia d'aprovar cap regla religiosa nova, i que Clara adoptà la regla de sant Benet, amb uns "estatuts" o normes particulars.

¿Per què aquest entossudiment de Clara en la santa Pobresa?

Primer de tot, perquè Clara vol identificar-se amb Jesús pobre. Empesa segurament per l'exemple de vida de sant Francesc que la va captivar, o es va sentir identificada amb el seu desig interior d'una vida diferent.

I segurament, perquè Clara (igual que Francesc i altres sants) sap i viu l'experiència de comunió amb Déu i amb el seu Fill des d'aquesta pobresa. La pobresa material és una via d'accés a Déu, el desposseïment de tot, objectes, idees, privilegis, estatus, consideracions, fins i tot el voler salvar la pròpia vida..., deixar-ho tot és deixar la porta obertes de bat a bat a que entri Déu en el cor de la persona. És llavors quan es pot establir una pregària amb Déu sense cap entrebanc, des de l'òrbita de Déu, és a dir, en el silenci, però un silenci en el que hi ha només un "soroll" o, millor dit, un "so", el "so de la música de l'encontre amb Déu": un "so" o un "diàleg" silenciós, però curull d'Amor, d'encontre del SER, del JO SÓC, (tot recordant el diàleg de Moisès amb Déu en la bardissa ardent) amb el Ser de la seva criatura humana.

Estic convençut de l'"eficàcia" o la veritat que hi ha implícita en aquesta santa

Pobresa, que essent primerament material, ajuda a fer que en el nostre interior no hi hagi cap impediment perquè Déu ens toqui o acaroni. En alguns moments del dia, o en alguns moments de la nostra vida n'hem fet experiència, i n'hem sortit transformats, o transfigurats. Llavors hem estat ferits de mort, però de mort a les "riqueses" d'aquest món; però, sobretot, ferits per l'Amor.

Només cal recordar com en altres sants i santes aquesta santa Pobresa, en les seves diferents variants, és la porta que ens obre a la veritable pregària, a l'encontre amb Ell.

Per exemple, la nit fosca que patí santa Teresa de Lisieux, potser també ajudada per la seva malaltia: la va obrir a una fe tan profunda, tan lliure d'intermediaris o de coses no tant importants, que només restava ella i Ell en aquell silenci.

O, per exemple, sant Ignasi de Loiola, que gràcies a la Pobresa en forma de malaltia, el conduí a la seva conversió i a la seva peculiar experiència de Déu.

O el mateix sant Joan de la Creu, que escriví els escrits i poemes religiosos més profunds i bells que s'hagin pogut escriure, fruit de la santa Pobresa de la presó en la que va estar castigat.

O el mateix pare sant Francesc: la malaltia en la que va caure després de l'emprisonament en la guerra contra Perusa, també el va conduir a apropar-se a Déu.

O el Hermano Rafael, que també patí una greu infermetat, però que va ser fructífera d'experiència de Déu i de pregària.

I molts altres exemples de persones que han viscut una situació semblant i d'altres que ho viuen ara mateix.

Per arribar a fer pregària i/o establir una relació de comunió amb Déu i el seu Fill, ¿cal passar necessàriament per la pobresa de tribulació, la persecució o la malaltia?

De bon principi cal dir rotundament que NO. "NO", en el sentit de buscar desesperadament aquestes pobreses, com la malaltia, la tribulació, etc. Aquestes, si venen, llavors poden ser un vehicle, certament. De la mateixa manera que tots els sants i santes anteriorment no van buscar estar malalts, ni perseguits, etc. Fins i tot hi ha un component de sorpresa, com en el cas de l'episodi de Moisès, de la bardissa ardent.

Llavors, ¿quin és el seu rostre més genuí d'aquesta santa Pobresa?

Després de divagar per altres rostres com he fet ara, torno al principi: el seu rostre primer és el de la pobresa material, que ajuda a la pobresa interior, al temple del nostre cor, al lloc d'encontre possible amb Déu.

Pobresa, silenci, nuesa.... que obre a la confiança en Ell i a restar amb l'alegria del seu Amor que ens dóna forces per compartir la seva Llum, i fer de reflex del Sol mitjançant la germana Lluna (com Clara).